

CARTEA DE PE NOPTIERĂ

COLETTE (1873–1954, pe numele întreg Sidonie-Gabrielle Colette) a aparținut generației lui Proust, Valéry, Gide și Claudel. Încurajată de primul ei soț, Henri Gauthier-Villars (Willy), a început să publice seria „Claudine” (1900–1903) – *Claudine à l'école* (*Claudine la școală*), *Claudine à Paris* (*Claudine la Paris*), *Claudine en ménage* (*Claudine în căsnicie*), *Claudine s'en va* (*Claudine pleacă*). Emancipându-se, s-a îndreptat spre o carieră în *music-hall*, care-i va inspira câteva romane: *Les Vrilles de la vigne* (*Cârceii de viță*), 1908, *La Vagabonde* (*Hoinara*), 1910, *L'Envers du music-hall* (*Culisele music-hallului*), 1913. A avut legături cu femei, printre care Liane de Pougy, sau cu personalități bizare ca Gabriele d'Annunzio. La peste patruzeci de ani, l-a „inițiat” pe fiul ei vitreg de șaptesprezece ani (din a doua căsătorie, și ea eșuată, cu Henri de Jouvenel), Bertrand de Jouvenel, celebrul filozof de mai târziu. Fantasma femeii mature îndrăgostite de un tânăr se regăsește în *Chéri* (1920), una dintre cărțile ei cele mai cunoscute – continuată de *La Fin de Chéri* (*Sfârșitul lui Chéri*), 1926 –, și în *Le Blé en herbe* (*Grâul în iarbă*), 1923. În 1935 s-a căsătorit cu Maurice Goudaket, care-i va rămâne alături până la sfârșit. Anii '20 i-au adus triumful: unii au proclamat-o cea mai mare scriitoare franceză. Bucuriile și tristețile dragostei, sexualitatea feminină într-o lume dominată de bărbați, căutarea identității, monologurile interioare și elementele autobiografice sunt constante ale scrierilor ei. Printre ultimele sale cărți se numără *Gigi*, 1944, *L'Étoile Vesper* (*Luceafărul de seară*), 1947 și *Le Fanal bleu* (*Felinarul albastru*), 1949. În 1945 a fost prima femeie aleasă unanim în Academia Goncourt, iar în 1953 a devenit mare ofițer al Legiunii de Onoare. I s-au organizat funeralii naționale.

Traducătoarea, NICOLETA NEAGOE, a absolvit Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, Secția franceză-română. *Curtezana* de Colette este prima sa traducere apărută în colecția „Cartea de pe noptieră”.

Colette

Curtezana

Traducere din franceză și note de
NICOLETA NEAGOE

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Colecție inițiată de Ioana Pârvulescu

Redactor coordonator al colecției: Mona Antohi

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Georgeta-Anca Ionescu, Cristina Jelescu, Anca

Drăghici

DTP: Emilia Ionașcu

Tipărit la S.P. „Bucureștii Noi” S.A.

Colette

Chéri

© Librairie Arthème Fayard 1956

© HUMANITAS, 2009, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COLETTE, SIDONIE-GABRIELLE

Curtezana/ Colette; trad.: Nicoleta Neagoe. – București:

Humanitas, 2009

ISBN 978-973-50-2544-1

I. Neagoe, Nicoleta (trad.)

821.133.1-31=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

— Léa! Dă-mi colierul de perle! Mă auzi, Léa?
Dă-mi colierul!

Nici un răspuns nu veni dinspre patul mare de fier forjat și cupru cizelat care strălucea în umbră ca o armură.

— Și, mă rog, de ce nu mi l-ai da? Îmi vine la fel de bine ca și ție, dacă nu chiar mai bine!

La pocnetul fermoarului, dantelele din pat începură să se agite, două magnifice brațe goale, cu încheieturi fine, ridicară niște mâini frumoase și leneșe.

— Termină, Chéri! Te-ai jucat destul cu el.

— Mă distrez și eu... Ți-e teamă că am să ți-l fur?

Așezat în fața perdelelor trandafirii străbătute de soare, trupul lui negru dansa, aidoma unui diavol plin de grație pe fundalul unui cuptor dogoritor. Dar, când se îndreptă din nou spre pat, redeveni cu totul alb, de la pijamaua din mătase până la papucii din piele de antilopă.

— Nu mi-e teamă, îi răspunse încetșor și cu blândețe vocea din pat. Dar se uzează firul... iar perlele sunt grele.

— Așa e, o aprobă Chéri privindu-le cu admirație. Nu și-a bătut joc de tine cel care ți-a dăruit podoaba asta.

Stătea în fața unei oglinzi lungi, așezată pe zidul dintre cele două ferestre, contemplându-și imaginea de bărbat foarte tânăr și nespus de frumos, nici prea înalt, nici prea scund, cu părul albăstriu ca penajul unei mierle. Își descheie haina de la pijama, dezvăluindu-și pieptul mat și dur, bombat ca un scut. Aceeași scânteiere trandafirie îi jucă pe dinți, pe albul ochilor întunecați și perlele colierului.

— Scoate colierul ăla, insistă vocea feminină. N-auzi ce-ți spun?

Neclintit în fața propriei imagini, tânărul începu să râdă pe înfundate.

— Sigur că aud. Las' că mi-am dat eu seama că ți-e teamă să nu ți-l iau!

— Nu-i adevărat. Dar, dacă ți l-aș oferi, ai fi în stare să-l accepți.

Bărbatul se duse săgeată spre pat, așezându-se încolăcit pe el.

— Mai încape vorbă? Sunt un om lipsit de prejudecăți. Mi se pare ridicol ca un bărbat să accepte de la o femeie o perlă pentru acul de cravată sau chiar două pentru butonii de manșetă, dar să se simtă dezonorat dacă-i oferă cincizeci...

— Patruzeci și nouă.

— Știu și eu că sunt patruzeci și nouă. Spune și tu acum, crezi că-mi vin rău? Sau că sunt urât?

Își aplecă fața asupra femeii întinse pe pat, cu un râs provocator care-i dezvăluia dinții mici

și partea interioară, umedă, a buzelor. Léa se ridică în capul oaselor.

— Nu, n-am cum spune așa ceva. Mai întâi, pentru că nu mi-ai da crezare. Dar chiar nu poți râde fără să-ți tot strâmbi nasul în halul ăla? O să-ți placă din cale-afară când o să te trezești cu niște riduri în colțul nasului, nu-i așa?

Chéri se opri brusc din râs, își netezi pielea de pe frunte și-și înălță bărbia cu o iscusință de cochetă bătrână. Se priveau cu dușmănie; ea, stând într-o rână printre mătăsuri și dantele; el, așezat cu picioarele lipite unul de altul pe marginea patului. Își spunea în sinea lui: „Îi dă mâna să-mi vorbească despre ridurile pe care o să le am.“ Iar ea se întreba: „Oare de ce se urâtește când râde, el, care e însăși întruchiparea frumuseții?”

Rămase câteva clipe pe gânduri și rosti cu voce tare:

— Pari atât de rău când ești vesel... Râsul tău e întotdeauna răutăcios sau batjocoritor. Iar asta te urâtește. Ești adesea urât.

— Nu-i adevărat! strigă Chéri, iritat.

Furia îl făcea să se încrunte peste măsură, îi marea ochii încadrați de gene în care juca o lumină insolentă și-i țuguia gura, disprețuitor și cast. Léa zâmbi văzându-l așa cum îi plăcea – revoltat, apoi supus, înlănțuit, incapabil să fie liber; îi puse mâna pe creștet, dar el își scutură nerăbdător jugul. Ea murmură, ca atunci când liniștești un animal:

— Haide... Haide... Ce mai e... ce mai e acum?

Chéri se repezi spre frumosul ei umăr larg, împingându-și fruntea, nasul în scobitura obișnuită, închizând deja ochii și căutându-și somnul ocrotit al diminetilor lungi, dar Léa îl împinse ușor cu mâna.

— Nu acum, Chéri! O să iei prânzul la Scorpia noastră națională și e deja douăsprezece fără douăzeci.

— Nu mai spune? O să iau prânzul la patroană? Și tu?

Léa se strecură leneș în așternut.

— Eu nu. Sunt liberă. O să mă duc la două și jumătate la cafea, sau la șase pentru ceai, sau la o țigară la opt fără un sfert... Nu-ți face griji, sunt sigură că e sătulă până peste cap de mine... Și apoi, nici măcar nu m-a invitat.

Chéri, care stătea îmbufnat în picioare, se luminează malițios la față.

— Știu, știu de ce! Vine lume bună în seara asta la noi! O să vină frumoasa Marie-Laure și pacostea aia de fiică-sa!

Léa, ai cărei ochi mari, albaștri rătăceau în gol, îl fixă cu privirea.

— A! Mda. E fermecătoare mititica, nimic de zis. Mai puțin decât maică-sa, dar fermecătoare... Scoate măcar acum colierul de la gât.

— Păcat, suspină Chéri descheindu-l. I-ar fi stat foarte bine în coș.

Léa se ridică într-o rână și-l întrebă:

— Ce coș?

— Coșul meu, zise el pe un ton afectat. Coșul MEU cu bijuteriile MELE de la căsătoria MEA...

Își luă avânt, execută corect săritura de balet* și căzu în picioare, împinse draperia de la ușă cu capul și ieși strigând:

— Pregătește-mi baia, Rose! Atât cât mai e vreme! Iau masa la patroană.

„Așa, deci! își spuse Léa. Lac în baie, opt prosoape care plutesc și spumă de ras în chiuvetă. De-aș avea două băi...”

Dar își dădu seama, ca de atâtea ori, că pentru asta ar fi trebuit să elimine șifonierul, să mai taie din salonașul în care-și făcea toaleta, și conchise, ca și alte dăți:

— O să mai am răbdare până la căsătoria lui Chéri.

Se culcă din nou pe spate și constată că Chéri își aruncase în urmă cu o zi șosetele pe șemineu, chiloții pe birouaș și cravata la gâtul unui bust care o reprezenta. Fără să vrea, surâse în fața acestei calde dezordini masculine, închizând pe jumătate ochii mari și senini, de un albastru tineresc, cu gene castanii dese, la fel de tinerești. La patruzeci și nouă de ani, Léonie Vallon, zisă și Léa de Lonval, încheia cu succes o carieră de curtezană plătită regește și de fată de ispravă pe care viața o cruțase de catastrofe care gâdilă orgoliul și de suferințe care înnobilează. Trecea sub tăcere data nașterii, dar mărturisea cu inima ușoară, îndreptând spre Chéri o privire de condescendență voluptuoasă, că ajunsese la vârsta

---

* În original, *entrechat-six* – săritură încrucișată, în care balerina sare în sus cu picioarele întinse și încrucează de șase ori etichetele picioarelor în aer.

când putea să-și permită câteva mici desfătări. Îi plăceau ordinea, lenjeria fină, vinul vechi și bucatele alese. Pe când era o tânără blondă răsfățată și apoi o curtezană matură și bogată nu acceptase nici strălucirea care-ți lua ochii, nici echivocul. Prietenii ei își aminteau de o *Journée de Drags**, prin 1895, când Léa îi răspunsese secretarului de la *Gil Blas*** care i se adresase cu apelativul „dragă artistă“:

— Artistă? O! Se vede treaba, dragă prietene, că iubiții mei sunt cam slobozi la gură...

Femeile de-o vârstă cu ea o invidiau pentru sănătatea de fier, iar cele tinere, cărora moda anului 1912 le bomba deja spatele și burta, îi luau în răs pieptul frumos. Toate, fără excepție, o invidiau pentru Chéri.

— Ei, Doamne! exclama Léa. De parcă ăsta ar fi un motiv de invidie... N-au decât să-l ia. Nu-l țin legat de mine. Iese bine mersi și singur.

Rostind aceste vorbe nu era tocmai sinceră, întrucât se mândrea nevoie mare cu legătura pe care o numea uneori, dintr-o aplecare spre sinceritate, adopție și care dura de șase ani.

— Coșul... zise din nou Léa. Chéri căsătorit...

Nu e cu puțință, nu e... uman... Să-i dai o tânără lui Chéri e ca și cum ai lăsa o căprioară să fie sfârtecată de câini. Oamenii habar n-au cine e Chéri.

---

* Zi când aveau loc curse de cai pe hipodromul din Auteuil, la care se mergea în *drags* (trăsuri trase de cel puțin patru cai).

** Ziar fondat în 1879 de Auguste Dumont, care aloca un spațiu amplu subiectelor din viața mondenă.